

הצועדים לפני. אין אנו מוציאים הגה מפינו: הקצין הצרפתי מפקד על שמונת אנשיו חק בתנועות. יד קלות. לפתע פתאום נשמע קול יריה, ועוד יריה, ואחריה — התפוצצות רימוניידי, טרטור קצך של תת-מקלע, ושוב השלך הס. כשהגענו אל המבצר הועיר החבוי בין העצים, שבו חוסים 20 איש, נודע לנו, כי האויב התקיף עמדת-חלוץ שלנו באקדחים וברימוניידי...»

מה זה? האם אלה זכרונות מהמסע הצבאי בריף*? לא, זהו תיאור מחזית המערב בשנת 40—1939! האכקות צבאות המיליונים של המעצמות האירופיות האדירות המצויידות במנגנוני הזיון החדשים דומה לפי שעה למלחמת גארילה. אכן נראה הדבר כפרדוקס, שדוקא ההתפתחות התכנית העצומה הביאה לידי פרימי-טיביזציה של צורות הקרב. מובן מאליו, כי סוף-סוף ישתנו פני המלחמה. אך הצורה החדשה של ההתקפה — יחידות צבא קטנות, הנערכות בעומק וכמעט בלתי-ללויות זו בזו, וכן צורת-ההגנה החדשה — קוי מבצרות-הבטון והקומפלכסים המפוזרים של הביצורים — יצריכו פעולות-הלם בעלות אופי פרטיזני גם במערכות הגדולות ליד קוי המבצרים.

לאחר שנתנסינו כבר בנסיונות של שש מלחמות, רשאים אנו לומר, שעל אף ההבדל שנתגלה בפרטים ידועים — וביחוד מבחינת ההיקף והאינטנסיביות — בין התיאורים ובין המציאות, נתאשרו בדרך כלל מסקנותיו של ארהרדט, וביחוד בנוגע לסיכוייה הרבים של המלחמה הועירה בעתיד.

ה. קונסקי

הגדודים המודרניים במלחמה הגדולה וב"מלחמה קטנה"

בימינו, ימי המלחמה הממוכנת, נשאלת לעתים בחוגים הצבאיים השאלה: האם התואר "מלך הקרב", שהיה ניתן כל הימים לחיל הרגלים, עודנו שמור לו גם כיום? התשובה היא על הרוב חיובית, אבל גם המחייבים מודים, שבמלחמה המודרנית נשען חיל הרגלים בפעולתו על תמיכה, וזקוק ל"הכנת" שדה-הקרב על ידי חיל-התותחנים, הטנקים, חיל המהנדסים וכו'. ואילו השוללים את הערך המכריע אשר לחיל הרגלים, מוכרחים להודות, שאפילו במלחמה ה"טנקית" או ה"אווירית" המשוכללת ביותר — תפקיד נכבד לחיל הרגלים בכיבוש ממשי וקבוע של המטרות הטקטיות. והמסקנה היא, שחיל הרגלים הוא חיל חשוב הנושא על כתפיו, כקודם, את כובד האבידות ופגעי יום-יום במלחמה. גם כיום הרי זה חיל אפקטיבי, אם כי לא אפקטי (כלומר פעיל, אם גם לא מפליא).

מה נשתנה בענין זה בעשרות השנים האחרונות? כמות המתכת הרבה הנשפכת מכל מיני כלי משחית על שדה-הקרב המודרני מצד אחד, העמדות המבוצרות והצורות השונות של השריון מצד שני, כל אלה שללו מהחיל את קלות-התנועה הקודמת שלו. את הנצחון אין נושאים עוד על חוד-הכידון; על כן לא יתכן כעת למנות את החיל לפי מספר כידוניו, הכלים פולטי-האש, המרוכים והשונים, שהועמסו על האיש הרגלי, מגבירים את כוח אשו לאין ערוך, לעומת כוח-האש של חיל הרגלים

* המלחמת בריף, במרוקא התנהלו בין מורדים בריפים והשלטון הקולוניאלי הספרדי והצרפתי בראשית שנות העשרים של מאה זו. — המערכה.

במאה הקודמת, אבל עצם ההעמסה הזאת שוללת ממנו את קלות תנועתו בשדה הקרב. לשדה הקרב מגיע החיל במכוניות, וכן עצומות הן שדראות-המכונות המובילות את כל הכלים הרבים והשונים הנחוצים לחיל, מלבד הרובה והכידון: מכונות-יריה, קלות (מקלעים) וכבדות, מרגמות, תותחים, רובים אנטי-טנקיים ואנטי-אוויריים, ובמקרים ידועים — גם תותחים קלים.

חיל הרגלים לוקח אתו כמויות גדולות של תחמושת למיניה: כדורים מכל הסוגים, רימוני-יד ורובה, פגזי-תותח, ולא רק רימוני-נפץ כי אם גם רימוני-עשן וגם פצצות תאורה. לחייל גם כלי-עבודה שלו: לחפירות ולבניי שדה קלים, החייל אינו נפרד ממסכת הגז, כללו של דבר: המודרניזציה בחיל הרגלים, בזמן ובעונה אחת, הגבירה לאין שעור את כוח האש ובו בזמן הגבילה את קלות-התנועה. השימוש במכוניות מאפשר להעביר יחידות במהירות רבה מן העורף לחזית, והוא מקל על תנועות-ריכוז אסטרטגיות. אבל על פני שדה הקרב המודרני עצמו, התנועה (הטקטית) היא אטית, ואף מוגבלת באפשרויות של הספקת-התחמושת. ובכלל, חיל הרגלים במלחמה המודרנית איננו עצמאי עוד. הטנק הולך ומפלים לפניו את הדרך. האוירון משתתף אתו כגשש וצופה, ולפעמים — בתור חבר לקרב, ומאחור נתמך החיל ביחידות מיוחדות של תותחים מכל המינים. הנסיינות לצרף לחיל-הרגלים, בתוך יחידותיו, גם תותחים קלים, לא שחררו אותו עדיין מהצורך בתמיכה של תותחים קבדים, בינוניים וגם של תותחי-השדה הקלים בהיקף רב כזה, שלא יתכן להכלילם בתוך האורגניזציה הפנימית הרגילה של חיל-הרגלים עצמו.

בשביל להגיע ליתר גמישות ויכולת-תנועה, ניסתה המחשבה הצבאית ללכת בדרך מיכון ההספקה והתנועה גם בשדה הקרב גופא. המכוניות הציכוסלובקיות מטיפוס "טקסה" וטרקטורים שונים, נוסו כאמצעי הובלה לשם התאמת תנועת החיל הרגלי אל תנועת הטנקים. אולם יוקר המכונות, מספרן העצום הנדרש, והקשיים של פני הקרקע שימשו מניעה להתפתחות השכלול הזה. והיתרון הגדול אשר לחיל הרגלי כמו שהוא — גמישותו בהסתגלו לכל קפל בקרקע, — שלל כל הגיון מנסיינות המוטוריוזציה של החיל על פני שדה-הקרב וגם ממוטוריוזציה של הספקת החיל בתנאי קרב. בקרב מוסיף האיש להיות מכשיר ההובלה של כל האמוניזציה למיניה*.

האימון הטקטי של החיל-הרגלי לפני המלחמה האחרונה ובזמנה היה מורכב רק משני יסודות: תנועה עצמאית ותנועה מתוך שיתוף עם חיל התותחנים. אולם, כיום הוא מורכב ביותר. על החיל לדעת לפעול מתוך שיתוף עם שירת גורמים — עם הטנקים, התותחים, האויריה, אמנם, טנקים ואוירונים היו גם במלחמה הקודמת, אבל ערכם היה מועט לעומת ערכם עכשיו, כשבלעדיהם לא תתכן עוד כל הצלחה על פני שדה הקרב המודרני. הקשר של חיל הרגלים, היה קודם ואף במלחמת 18—1914 רק לאגפים בלבד — עם חלקים אחרים של אותו החיל, ולעורף — עם חיל התותחנים. כיום עליו להיות קשור גם עם הטנק ההולך לפני הרגלי, ובמידה שלישי עם האויריה.

כך מחנכים את החיל למלחמה המודרנית, חינוך ההולם את המציאות. אבל,

* לעומת הדעה המובעת במאמר זה — יש לציין, כי לפי הערכה כללית (ואפילו של האויבים, הגרמנים) מהוה "נושא-הברך" שנתחך בסליוני חיל הרגלים הבריטי אמצעי חשוב לתנועת גרעיני-חיל עיקריים — קבוצות המקלע — על פני שדה-הקרב עצמו, ואשר להספקת התחמושת בשדה הקרב, מעריכה העתונות הצרפתית הערכה גבוהה מאד את סיכויה של Chenillette Renault — מכונת-שרשראות קטנה ונמיכה, הדומה במבנה שלה ל"נושא-הברך" הבריטי, והיא מיועדת להובלה, מהירה ובטוחה, של תחמושת נוספת בשדה-הקרב. יש מציעים להשתמש ב"נושא-הברך" גם למטרה זו. — המערכת.

יש שהאויב נוקט בשיטה של מלחמה קטנה, בשיטה של "יתוש מטריד". האם הפטיש הכבד המתואר לעיל הוא הכלי המתאים למלחמה ביחוש? האם לא יתכן שבמקרה זה נחוץ צבא המצויד באופן קל יותר, ואשר אימונו הטקטי הותאם במיוחד ל"מלחמה קטנה"? דוגמה גאה לכך אנו מוצאים אצל חיל הרוכבים. ידועה הריפורמה היסודית שנעשתה בחיל הפרשים הבריטי — החיל הורד מעל סוסיו והועבר למכוניות: על חיל חדש זה מוטלים אותם התפקידים הטקטיים של חיל הפרשים, אבל בתנאים מודרניים. ובלי כל ספק גדל כוחו בזכותה של מודרניזציה זו. אבל בארץ ישראל ראינו גדודי פרשים בנוסח הקודם — רוכבי-סוסים. לכאורה הרי זה כמעט אֶנְקֹרְוִיזְוִים! ובכל זאת, יודעים אנו שבתנאים מיוחדים מוצדקת ה"שמרנות" הזאת. יש אשר כוחו של "האיש על הסוס", גדול יותר מכוחו של האיש במכונית. האם לא הוא הדין ביחס לחיל הרגלים? האם לא מן הנכון הוא, שמלבד החיל ה"כבד", התוק באשו אבל בלתי גמיש — יהיו גם גדודים מיוחדים, קלים יותר, המתאמים למלחמה קטנה במקומות מסוימים, כמו הורו הצפונית או המזרח התיכון. האם כדאי לרדוף אחרי יתוש עם הפטיש ביד, או, אולי, נחוץ לזה כלי קל ומתאים יותר? אינני יודע מתי נוצרה המימרה האנגלית, "גוח יותר לאַפְרִידי יחיד לפגוע בבריגדה, משנוח לבריגדה לפגוע באפרידי יחיד"*. אבל אין ספק, שעם המודרניזציה של הבריגדה הבריטית מקבלת המימרה הזאת תוקף-משנה. נעמוד-נא על תוכן המימרה. האפרידי היחיד — במה כוחו? ההגדרה הצבאית אומרת: "כל קרב הוא צרוף של תנועה ואש". והרי האפרידי היחיד — כוח אשו אינו גדול; בידיו רובה, וזהו רובה ישן על הרוב, והתחמושת שלו איננה משובחת. ואילו כוח האש של הבריגדה הוא עצום. הר געש לעומת גפרור חלש. אבל כוחו של האפרידי היחיד — בכושר תמרונו: הוא יכול להופיע פתאום, להפתיע ולהעלם. הבריגדה אינה בנויה ומצוידת ומאומנת למלחמה באפרידי יחיד. לו התיצבו כנגד הבריגדה אלפים יחידים כמוהו, גדודים אפרידיים שלמים, ולו ניסו הגדודים האלה להאחו ולהתבצר במלחמה גלויה, כי אז יכלה הבריגדה להראות במלוא כוחה.

אולם במלחמה עם פרטיזנים יש שימוש מועט, למשל, בתותחים. כמעט בכל המקרים מסוג זה, לא הצדיק את עצמו גם הטנק. הפרטיזנים עצמם אינם מצוידים בתותחים, טנקים או באוירונים, ומפני זה אין צורך מיוחד לכוון נגדם נשק אנטי-טנקי ואנטי-אויירי. אבל לא כל מה שמודרני הוא פסול. חיל האויר הוא נשק חשוב מאד במלחמה בכנופיות, אם באוירונים מיוחדים או באוירוני מלחמה רגילים. ברור, שגם לשם גילוי יחידות קטנות של פרטיזנים, וגם במלחמה בהן, גדול כוחו של אוירון. ויש עוד שכלולים, החשובים לחיל המיועד במיוחד למלחמה בפרטיזנים: מכונת היריה הקלה (המקלע), שלידתה במלחמת שנות 1914—1918, ושהגיעה לשכלול רב בימינו, הוא נשק קל-תנועה ואפקטיבי, וחשיבותו רבה במלחמה עם פרטיזנים. הרימון (רימון-ההתקפה) גם הוא שייך לציווד אנשי הגדודים הקלים. אבל העיקר החשוב ביותר לגדוד הלוחם בפרטיזנים — הוא הגמישות וקלות-התנועה. הגדוד האנטי-פרטיזני צריך להיות, בעצם, בעל תכונות של גדוד פרטיזני. החומר האנושי צריך להיות מובחר, אומץ-העזה וכושר-איניציאטיבה הם הסגולות העיקריות הנדרשות מאנשי חיל כזה. האנשים צריכים להיות מתנדבים, עם נטיות ל"הרפתקנות" במובן הטוב של המלה.

* אפרידיים — שבת הריי בגבול הורו ואפגניסטן, המצטיין בתכסיסי-הטרדה והמציק במלחמות ההרים לצבא הבריטי זה כמאה שנה. — המערכת.

היחידה הקטנה ביותר, הכיתה, גם היא צריכה להיות מוכנה לפעולה עצמאית; וכל ראש כיתה צריך להיות מצביא ועיר, האחראי לפעולות החשובות ביותר. מלחמה פרטיזנית היא בית ספר טוב לקצינים צעירים ומכשרים. אבל היא דורשת טיפוס מיוחד של קצין — זריז, ער, דרוך. רגשי החברות החשובים בכל גודל חשובים עוד יותר בגודל כזה. משמעת חמורה במצב־קרבי ויחסים קרובים בין המפקד ובין יחידתו, הם הקובעים את הצלחת הפעולה. המפקד צריך בכל מקרה לשמש מופת חי לאנשיו, ביחוד בכוח־סבלו ובנכונותו למסירות־נפש. היחידה האנטי־פרטיזנית אינה בנויה על המכונה ועל כושר מכני — כוחה באנשיה, והגורם האישי הוא הוא המכריע בפעולותיה. בספרות הצבאית של השנים האחרונות, המתקדמת והמחפשת דרכים, אנו מוצאים גילויים בולטים להלך־מחשבה כזה. אימון של יחידה כזאת צריך להיות מותאם למטרתו. האיש הפרטיזני הוא חזק בחושי הטבעיים. לעומת זה ישיג לו איש התרבות אותן הסגולות ע"י אימון טוב ומתמיד. ואנחנו יודעים עד כמה אפשר להיטיב כל הישג גופני על ידי אימון מתאים וציוד קל ויפה למטרה. המשקפת מתחרה בעין החדה ביותר, ולימוד טופוגרפיה, שימוש במצפן, הליכה על פי אַזימוט — כוחם גדול מכוח האינסטינקט. איש הטבע גם הוא אינו מחונן באינסטינקטים של יונת־דואר. קליעה מדויקת, זריקה מדויקת, תנועה על כל צורותיה ביום ובלילה, בסביבות שונות, וביחוד בסביבה הטיפוסית למקום שהחייל יצטרך לפעול בו — אילו הם יסודות האימון. שום דבר יתיר — לא כלים מיותרים, לא אימון ביחידות גדולות, לא תמרון עם טנקים ונגד טנקים, עם תותחים ונגד תותחים — אינו צריך לגזול מזמנו של החיל המיוחד. את האימון הצרימוניאלי יש להקטין עד למידת המינימום. חיל „פרטיזני־אנטי־פרטיזני“ כזה צריך להיות פטור מכל נשק כבד מדי. הרובה, הרימון, מכונת היריה הקלה — זהו ציודו. נשק יותר כבד צריך ויכול להמצא בנקודות המשען של החיל, בין שאלו הן נקודות מבוצרות, ובין שזה הוא חיל מודרני סדיר שעליו הוא נשען. המחשבה צריכה לעבוד בכיוון הקלת משקל הרובה, אבטור מטיציה של הברית, קליבר יותר קטן, המאפשר נשיאת כמות יותר גדולה של תחמושת. לשם פעולות לילה צריך הנשק להיות קל עוד יותר: אקדוח אבטומטי, מכונת היריה הקלה ביותר, מטיפוס של „תת־מקלע“. יחידה קטנה, המופיעה פתאום ונעלמת פתאום, תנועה בלילה ללא דרך ושביל, חדירה למחנה השונא ולישובים אויבים, קרב מגע, תרגילי־סבילות, משמעת־מים, תרגילי גישוש רבים, תרגילי סבלנות במארבים — על אלה צריך להיות בנוי תמרון החיל המתכשר למלחמה הקטנה. שיתוף הפעולה עם אוריון הוא האלמנט המודרני הנכלל בתוך התמרון הנ"ל.

ודאי שהאוטומוביל נחוק גם לחיל האנטי־פרטיזני, כדי למהר להגיע לנקודת המוצא. אך על פני שדה הקרב נחוצים נשק קל ורגלים קלות, חושים מפותחים ועזרת ציוד נוח — המשקפת והמצפן: העזה, הפתעה, קלות תנועה, נשק קל ומהיר — הם הם המכשירים את החיל המיוחד לקראת מטרתו המיוחדת. אז, לא יפגע האפרידי בבריגדה, כי לא יהיה לו ענין עם בריגדה, והוא יצטרך להזהר היטב בתנועותיו פן יפגע בו „אנטי־פרטיזני“, קל תנועה כמוהו אבל מאומן ומציוד יותר טוב ממנו. הידיעות הקצרות המגיעות אלינו על „מלחמה הקטנה“, המתנהלת כעת מבין לקחי הביצורים בחזית המערב, מבליטות את כל התכונות והמגמות אשר דובר עליהן ברשימה זו, עד כדי להפתיענו. הצרפתים, האנגלים והגרמנים כאחד מטפחים את הסגולות וסוגי־היכולת הטיפוסיים למלחמה הזעירה דוקא, והקורא בידיעות הנ"ל מתוך הבחנה ימצא בהן על נקלה דוגמאות־של־ממש למחשבות הכלליות אשר בוטאו כאן: חיל מיוחד — למטרה מיוחדת.